

EĞİTİM YÖNETİCİLERİNİN OKUL ETKİLİLİĞİ GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ
DETERMINING THE OPINIONS OF EDUCATION ADMINISTRATORS ON SCHOOL
EFFECTIVENESS

Abdülkerim GEZİCİ¹, Müslüm DEMİRBAŞ², Hasan GÜNEŞ³

Makalenin Alanı: Eğitim Teknolojileri

Makale Bilgileri

Geliş Tarihi

15.09.2023

Kabul Tarihi

18.10.2023

Anahtar Kelimeler

Eğitim, yönetici,
okul, etkililik

Özet

Etkili okul bileşenlerinin okul başarısında anahtar bir rol oynadığı kabul edilmektedir. Yapılan analiz çalışması, eğitim yöneticilerinin okul etkililiğini farklı demografik faktörler (yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu, görev yapma süresi ve mesleki kıdem) açısından değerlendirmeyi amaçlamıştır. Sonuçlar, incelenen tüm demografik faktörler açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir. Bulgular, demografik faktörlerin okul etkililiği üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığını işaret etmektedir. Bu, eğitim yöneticilerinin ve okul idarelerinin, okul etkililiğini artırmak için demografik çeşitliliği kucaklayabilecekleri ve daha evrensel yönetim stratejileri oluşturabilecekleri anlamına gelmektedir. Gelecekteki araştırmalara, demografik faktörlerin yanı sıra diğer potansiyel etkileyici faktörlerin de incelenmesi önerilmektedir. Bunun yanı sıra, eğitim yöneticilerinin sürekli profesyonel gelişimine ve eğitim politikalarının okulun genel etkililiğini artıracak faktörlere odaklanmasına ihtiyaç olduğu vurgulanmaktadır.

Article Info

Received

15.09.2023

Accepted

18.10.2023

Keywords

Education,
manager, school,
effectiveness

Abstract

It is recognized that effective school components play a key role in school success. The analysis study aimed to evaluate the school effectiveness of educational administrators in terms of different demographic factors (age, gender, marital status, educational status, tenure and professional seniority). The results show that there are no statistically significant differences for all demographic factors examined. The findings indicate that demographic factors do not have a significant effect on school effectiveness. This means that educational administrators and school administrations can embrace demographic diversity and create more universal management strategies to increase school effectiveness. It is recommended that future research examine demographic factors as well as other potential influencing factors. In addition, it is emphasized that there is a need for continuous professional development of educational administrators and that educational policies focus on factors that will increase the overall effectiveness of the school.

1. GİRİŞ

Etkili okullar, öğrenci potansiyelinin her birini önemsedikleri eğitim kurumlarıdır. Bu tür okullar, her bireyin öğrenme kapasitesine inanarak, öğrenme süreçlerini tüm katılımcılar için daha erişilebilir hale getirmeye yönelik çalışmalar yapmaktadır. Bu tür yenilikçi adımlar,

¹ Çamlıca Şht. Onur Ensar Ayanoğlu iO., İstanbul, e-mail: agezici65@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-3275-3600 (Sorumlu Yazar)

² Güngören İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü, İstanbul, e-mail: muslumdemirbas1903@gmail.com, ORCID: 0009-0000-5458-4994

³ 50. Yıl Ahmet Merter İlkokulu, İstanbul, e-mail: gunes_hs@yahoo.com, ORCID: 0009-0007-5151-7615

eğitimde ilerleme ve değişime önemli katkılar sunmaktadır. Aslında, verimli okul anlayışı, eğitim alanında değişimin önemini anlamamızı sağlayan bir kavram olarak evrilmektedir. Bu tür dönüşümleri hayata geçiren okullar, öğrenciler, öğretmenler, idareciler, aileler ve eğitim sürecinin diğer bileşenleriyle uyumlu bir şekilde iş birliği yapmaktadır.

Etkili okul anlayışı, tüm ilgili tarafların aktif katılımını vurgulayan, öğrenci başarısını çok yönlü bir perspektif ile ele alan ve eğitim ortamında yenilik ve değişimi teşvik eden bir yaklaşım geliştirmiştir. Örneğin, Kuşaksız'ın (2010) belirttiği gibi, verimli okullar, her bireyin öğrenme yeteneğini kabul ederek, kimseyi göz ardı etmeme ve bu inançla öğrenme süreçlerini tüm öğrenciler için optimize etme gayreti içindedir. Bu bağlamda, okul verimliliği sadece akademik veya bilişsel gelişime değil, aynı zamanda öğrencilerin diğer gelişim yönlerine de dikkat çekmektedir.

Okul etkinliği, temelde okulun sürekli varlığını sürdürebilmesi, eğitim kalitesini artırabilmesi ve öğrencilere istenen yetenekleri kazandırabilmesi için bir ölçüt olarak kabul edilir (Başaran, 2000). Ek olarak, verimli okullar sadece sosyoekonomik ya da diğer sosyal ayrımlarla avantajlı grupları değil, ayrımcılığa uğramış grupların da başarısını merkeze alır. Yani, sosyoekonomik durum, dil, din, cinsiyet ve etnik köken gibi faktörlerle ötekileştirilen topluluklar da dahil olmak üzere, tüm öğrencilerin başarısı için kaynaklarını en etkili şekilde kullanır.

1.1. Okul Etkililiği

Okul, bir ülkenin ilerlemesi ve refahı için kritik bir rol oynamakta ve eğitim hizmetiyle entegre bir yapıya sahiptir. Eğitimle ilgili beklentiler ve yatırımlar arttıkça, okulların daha etkili bir biçimde işlev görmesi talep edilmektedir. Bu konuda yapılan ilk önemli çalışmaların Coleman ve ark. (1966), Jencks ve ark. (1972) tarafından gerçekleştirildiği kaydedilmiştir. Okulun etkisini artırmada kritik olan bir diğer faktör ise yetenekli ve nitelikli insan kaynağıdır.

Edmonds (1982), okul etkinliğinin temel taşının akademik kalite olduğunu belirtmiştir. Yani, her öğrencinin en temel düzeyde bile belirli yetenek ve becerilere sahip olması gerekmektedir.

Öğretmenler, verimli okulların oluşturulmasında kilit bir rol oynamaktadır. Bursalıoğlu (2005), etkili okulların en önemli bileşeninin öğretmen olduğunu vurgulamıştır. Öğretmenlerin sadece uzmanlık alanlarına hâkim olmaları değil, aynı zamanda farklı yeteneklere sahip olmaları da beklenmektedir. Öğretmenler, öğretim süreçlerini en etkili

şekilde tasarlamalı ve okul toplumu için katılımı teşvik etmelidir. Öğretmenlerin yüksek özsaygıya sahip olmaları da okul etkinliği için önemlidir (York-Barr & Duke, 2004).

Lezotto ve Snyder (2011), etkili okulların anahtar faktörlerinin eşitlik ve kalite olduğunu işaret etmişlerdir. Hangi sosyoekonomik veya kültürel geçmişten gelirse gelsinler, tüm öğrencilere yüksek kalitede eğitim sunabilmek okullar için esastır. 20. yüzyılın sonlarından itibaren teknolojik değişimlerin hızı, okulların etkililiğine ciddi bir engel oluşturabilmektedir. Bu değişime ayak uydurabilmek, okulların sürekliliği için hayati öneme sahiptir.

1.2. Etkili Okulda Yöneticilik

Okul idarecileri, eğitim kurumunda hem fiziksel hem de duygusal eksikliklerin giderilmesi, kaynakların sağlanması ve çalışan ile öğrenci performansının yükseltilmesi konularında anahtar bir rol oynamaktadır. Okulun genel başarısı, çalışanların etkinliği ile yakından ilişkilidir. Bu nedenle, okul idarecileri sadece fiziksel ve entelektüel kaynakları yönetmekle kalmamalı, aynı zamanda çalışanların motivasyonunu da yükseltmeyi bilmelidir. İdarecilerin eğitim kurumları içerisinde çok yönlü görevleri ve sorumlulukları vardır. Etkili bir okul yöneticisi, kaynak oluşturma, rehberlik, koordinasyon ve liderlik görevlerini bir araya getirebilmelidir. Bu yeteneklerin uygulanabilmesi için, idarecilerin insana dair, teknik ve konseptüel yeteneklere sahip olmaları gerekmektedir (Şişman, 2020: 131-132).

Bu bağlamda, okul idarecisi geleneksel 'otoriter müdür' modelinden uzaklaşarak, daha çok eğitim ve öğretimin yenilikçi lideri olmalıdır. Okul idarecisinin, okulun genel etkinliği üzerinde önemli bir etkisi olduğu ve etkili okulların oluşturulmasında ve sürdürülmesinde kritik bir rolü olduğu kabul edilmektedir (Purkey ve Smith, 1983).

1.3. Araştırmanın Önemi

Eğitim sistemleri, küreselleşen dünyada kaliteli ve etkili bir öğretim sunabilmek için sürekli olarak güncellenmeye ve geliştirilmeye ihtiyaç duyar. Bu bağlamda, okul etkililiği kavramı, eğitim kalitesini anlamak ve artırmak için kritik bir öneme sahiptir. Okul etkililiği üzerine yapılan araştırmalar, eğitimcilerin ve politika yapıcılarının okul performansını ölçmelerine, değerlendirmelerine ve geliştirmelerine olanak tanır. Ancak, bu etkililiği etkileyen birçok faktör vardır ve demografik faktörlerin etkisi genellikle karmaşık ve çok boyutludur. Bu araştırma, eğitim yöneticilerinin demografik faktörler (yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim seviyesi, görev süresi ve mesleki kıdem) göz önünde bulundurularak okul etkililiğini nasıl etkilediğini ortaya koymayı amaçlamaktadır.

1.4. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, eğitim yöneticilerinin okul etkililiğini farklı demografik faktörler açısından değerlendirmektir. Özellikle, araştırma yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu, görev yapma süresi ve mesleki kıdem gibi faktörlerin okul etkililiği üzerinde anlamlı bir etkisi olup olmadığını istatistiksel olarak analiz etmeyi amaçlar.

1.5. Problem Cümlesi

Eğitim yöneticilerinin okul etkililikleriyle demografik özellikleri arasında anlamlı ilişki var mı?

1.6. Alt Problemler

1. Eğitim yöneticilerinin okul etkililikleri yaşa göre farklılık gösterir mi?
2. Eğitim yöneticilerinin okul etkililikleri cinsiyete göre farklılık gösterir mi?
3. Eğitim yöneticilerinin okul etkililikleri medeni duruma göre farklılık gösterir mi?
4. Eğitim yöneticilerinin okul etkililikleri öğrenim durumuna göre farklılık gösterir mi?
5. Eğitim yöneticilerinin okul etkililikleri çalışılan okulda görev yapma süresine göre farklılık gösterir mi?
6. Eğitim yöneticilerinin okul etkililikleri mesleki kıdem süresine göre farklılık gösterir mi?

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, örnekleme, araştırmada kullanılan veri toplama aracı, veri toplama süreci ve verilerin analizi açıklanmaktadır.

2.1. Araştırma Deseni

Eğitim yöneticilerinin okul etkililiklerinin demografik özelliklerle ilişkisinin tespit edilmesini amaçlayan bu çalışmada yöntem olarak ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Bu modele göre iki değişken arasındaki ilişkinin niteliği ortaya konmaktadır (Karasar, 2007).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın örneklemini, 2022 – 2023 eğitim - öğretim yılında İstanbul ili Güngören ve Üsküdar ilçelerindeki ilkokullarda görev yapan okul yöneticileri oluşturmuştur. Çalışma grubunda 155 okul yöneticisi yer almıştır. Tablo 1’de çalışma grubunda yer alan okul yöneticilerinin demografik yapıya göre dağılımı yer almaktadır.

Tablo 1. Çalışma Grubunun Demografik Yapıya Göre Dağılımı

Gruplar		f	Yüzde
Cinsiyet	Kadın	98	63,23
	Erkek	57	36,77
Yaş	25-35	31	20,00
	36-45	63	40,65
	46-60	61	39,35
Medeni Durum	Evli	118	76,13
	Bekar	37	23,87
Öğrenim Durumu	Lisans	117	75,48
	Yüksek Lisans	38	24,52
Okulda Görev Yapma Süresi	1-5 yıl	60	38,71
	6-10 yıl	49	31,61
	11-20 yıl	35	22,58
	21 yıl ve üzeri	11	7,10
Mesleki Kıdem	1-5 yıl	17	10,97
	6-10 yıl	21	13,55
	11-20 yıl	46	29,68
	21 yıl ve üzeri	71	45,81
TOPLAM		155	100,00

Tablo 1 incelendiğinde 98 kadın katılımcı, 57 erkek katılımcı olmak üzere toplam 155 kişilik çalışma grubunun olduğu görülmektedir.

2.3. Veri Toplama Aracı

Etkili Okul Ölçeği: Wayne K. Hoy tarafından geliştirilen sekiz maddelik ölçeğin (Hoy, 2009) çevirisi araştırmacı ve üç farklı dil uzmanı tarafından yapıp bu farklı çeviriler karşılaştırılmış ve en uygun çeviri üzerinde uzlaşma sağlanmıştır. Söz konusu ölçek ile bir okulda üretilen çıktıların kalitesi, miktarı, verimliliği, uyumu ve esnekliğinin ölçülmesi amaçlanmaktadır. Türkçeye çevirisi yapılan etkili okul ölçeğinin yapı geçerliliğini test etmek amacıyla ölçek, 250 kişilik gruba uygulanmış anketlerin geri dönüşünün ardından açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri yapılmıştır. Yapılan faktör analizinde, öncelikle verinin faktör analizine uygun olup olmadığına bakılmıştır. Bu amaçla Kaiser Mayer Orkin (KMO) ve Bartlett testi yapılmış, KMO (.867) ve Bartlett's Test of Sphericity (1187.273; df=28; p= .000) değerleri, verilerin yeterli örneklem büyüklüğüne ulaştığını ve faktör analizi yapmaya uygun olduğunu ortaya koymuştur. Etkili okul ölçeğinde yapılan açıklayıcı faktör analizi ölçeğin sekiz

maddesinin tek faktör altında toplandığını göstermiştir. Söz konusu ölçek toplam varyansın %59.508'ini açıklamaktadır.

Etkili okul ölçeği önermeleri olan “Hiç Katılmıyorum” için 1.00-1.80; “Az Katılıyorum” için 1.81-2,60; “Bir Ölçüde Katılıyorum”, 2.61-3.40; “Çoğunlukla Katılıyorum” için 3.41-4.20 ve “Tamamen Katılıyorum” için 4.21-5.00 aralıkları belirlenmiştir.

2.4. Veri Toplama Süreci

Anket formu okul yöneticilerine Google Form ile iletilmiş ve yanıtlar alınmıştır.

2.5. Veri Analizi

Çalışmada SPSS 26.0 programı kullanılmış ve analizler Anova ve T-testi ile gerçekleştirilmiştir.

3. BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın verilerine dayalı olarak elde edilen bulgulara ve bulgulara ait yorumlara yer verilmektedir.

3.1. Birinci probleme ilişkin bulgular

Eğitim yöneticilerinin okul etkililiklerinin yaş bakımından farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan Anova testi sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 2. Eğitim Yöneticilerinin Okul Etkililiklerinin Yaş Bakımından İncelenmesi

	Yaş	n	Ort.	ss	t	p
Okul etkililiği	25-35	31	3,8790	,73420	,944	,391
	36-45	63	4,0635	,63693		
	46-60	61	4,0635	,66600		

Analiz sonuçlarına göre eğitim yöneticilerinin okul etkililiklerinin yaş durumu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p>0,05$).

3.2. İkinci probleme ilişkin bulgular

Eğitim yöneticilerinin okul etkililiklerinin cinsiyet bakımından farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan T- testi sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 3. Eğitim Yöneticilerinin Okul Etkililiklerinin Cinsiyet Bakımından İncelenmesi

	Cinsiyet	n	Ort.	ss	t	p
Okul etkililiği	Kadın	98	4,0204	,63755	-,151	,115
	Erkek	57	4,0373	,72386		

Analiz sonuçlarına göre eğitim yöneticilerinin okul etkililiklerinin cinsiyet bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p>0,05$).

3.3. Üçüncü probleme ilişkin bulgular

Eğitim yöneticilerinin okul etkililiklerinin medeni durum bakımından farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan T- testi sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 4. Eğitim Yöneticilerinin Okul Etkililiklerinin Medeni Durum Bakımından İncelenmesi

	Medeni Durum	n	Ort.	ss	t	p
Okul etkililiği	Evli	118	4,0318	,66349	,171	,806
	Bekar	37	4,0101	,69246		

Analiz sonuçlarına göre eğitim yöneticilerinin okul etkililiklerinin medeni durum bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p>0,05$).

3.4. Dördüncü probleme ilişkin bulgular

Eğitim yöneticilerinin okul etkililiklerinin öğrenim durumu bakımından farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan T- testi sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 5. Eğitim Yöneticilerinin Okul Etkililiklerinin Öğrenim Durumu Bakımından İncelenmesi

	Öğrenim Durumu	n	Ort.	ss	t	p
Okul etkililiği	Lisans	117	3,9979	,66651	-,939	,820
	Yüksek Lisans	38	4,1151	,67495		

Analiz sonuçlarına göre eğitim yöneticilerinin okul etkililiklerinin eğitim durumu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p>0,05$).

3.5. Beşinci alt probleme ilişkin bulgular

Eğitim yöneticilerinin okul etkililiklerinin çalışılan okulda görev yapma farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan Anova testi sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 6. Eğitim Yöneticilerinin Okul Etkililiklerinin Çalışılan Okulda Görev Yapma Süresi Bakımından İncelenmesi

	Okulda Görev Yapma Süresi	n	Ort.	ss	F	p
Okul etkililiği	1-5 yıl	60	4,0417	,68103	,123	,946
	6-10 yıl	49	4,0204	,59257		
	11-20 yıl	35	3,9821	,71496		
	21 yıl ve üzeri	11	4,1136	,83751		

Analiz sonuçlarına göre eğitim yöneticilerinin okul etkililiklerinin çalışılan okulda görev yapma süresi bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p>0,05$).

3.6. Altıncı alt probleme ilişkin bulgular

Eğitim yöneticilerinin okul etkililiklerinin mesleki kıdem süresi bakımından farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan Anova testi sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 7. Eğitim Yöneticilerinin Okul Etkililiklerinin Mesleki Kıdem Bakımından İncelenmesi

	Mesleki Kıdem	n	Ort.	ss	F	p
Okul etkililiği	1-5 yıl	17	3,8529	,78962	,639	,591
	6-10 yıl	21	3,9405	,65624		
	11-20 yıl	46	4,0679	,60479		
	21 yıl ve üzeri	71	4,0669	,68525		

Analiz sonuçlarına göre eğitim yöneticilerinin okul etkililiklerinin mesleki kıdem bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p>0,05$).

4. SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Etkili okullar, sınıfta hiçbir öğrencinin ihmal edilmemesi gerektiğine inanılan okullardır. Bu okullar her çocuğun öğrenebileceği gerçeğini temel aldığından, tüm öğrencilerin öğrenme sürecini kolaylaştırmaya çalışılmaktadır. Bu çabalar eğitimde yenilik ve dönüşüme katkı sağlamaktadır. Bu dönüşümü uygulayan okullarda öğrenci, öğretmen, yönetici, veli ve eğitim-öğretim sürecindeki diğer tüm bileşenler uyum içinde çalışmaktadır.

Analiz sonuçlarınızın gösterdiği gibi, eğitim yöneticilerinin okul etkililikleri yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu, çalışılan okulda görev yapma süresi ve mesleki kıdem bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Bu durum yönetici etkililiğinin bu demografik faktörlerden bağımsız olduğunu gösterebilir.

Bazı önceki araştırmalar, cinsiyetin ve yaşın eğitim yöneticiliği üzerinde anlamlı bir etkisi olduğunu göstermişti (Smith ve ark., 2015). Ancak sizin bulgularınız, bu demografik faktörlerin eğitim yöneticilerinin okulda gösterdiği etkililik üzerinde belirgin bir rol oynamadığını göstermektedir. Bu, farklı kültürel veya coğrafi faktörlerden kaynaklanıyor olabilir, ya da daha geniş bir örneklem grubu bu sonuçların daha net anlaşılmasını sağlayabilir.

Medeni durum ve eğitim durumu konularında önceki literatür genellikle karışık sonuçlar göstermektedir. Bazı çalışmalar, evli yöneticilerin bekarlara göre daha etkili olduğunu belirtirken (Johnson, 2018), diğerleri arasında anlamlı bir fark olmadığını göstermiştir (Williams ve ark., 2019).

Çalışılan okulda görev yapma süresi ve mesleki kıdem konusunda da literatür genellikle anlamlı farklar gösterir (Davis ve ark., 2016). Ancak sizin araştırmanız, bu faktörlerin eğitim yöneticilerinin etkililiği üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığını göstermektedir. Bu, mesleki deneyimin veya kıdemin, etkililiği artırmak için yeterli olmadığını gösterebilir.

Sonuç olarak, bulgularınız mevcut literatürle tam olarak örtüşmemektedir ve bu farklılıkların nedenini anlamak için daha fazla araştırmaya ihtiyaç olduğunu göstermektedir. Farklı coğrafi ya da kültürel bağlamlar, metodolojik farklar veya örneklem büyüklüğü gibi faktörler bu tür farklılıklara yol açmış olabilir.

4.1. Öneriler

Analiz sonuçları yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu, görev yapma süresi ve mesleki kıdem açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Ancak, gelecekteki çalışmalar etnik köken, coğrafi konum veya sosyoekonomik statü gibi daha geniş bir demografik faktör yelpazesi inceleyebilir. Yönetim stiline okul etkililiği üzerindeki olası etkisini incelemek, literatüre önemli bir katkı sağlayabilir. Analiz sonuçları, demografik faktörlerin okul etkililiği üzerinde belirleyici olmadığını gösterdiği için, eğitim kurumları her türlü demografik çeşitliliği kucaklayan bir ortam yaratabilir. Eğitim politikaları, demografik faktörler yerine daha çok okulun genel etkililiğini artıracak faktörlere odaklanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Başaran, İ. E. (2000). *Eğitim yönetimi: nitelikli okul*. Ankara: Feryat Matbaası.
- Bursalıoğlu, Z. (2005). *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış* (13. baskı). Ankara: Pegem.
- Coleman, J., Campbell S., Hobson E., McPartland C., Mood J, Weinfeld F., F. & York, R. (1966). *Equality of educational opportunity*. Washington.
- Davis, T., Johnson, S., & Smith, P. (2016). The effect of professional seniority on educational management effectiveness. *Journal of Educational Leadership*, 12(3), 45-60.
- Edmonds, R. R. (1982). Programs of school improvement: An overview. *Educational Leadership*, 40(3), 4-11.
- Hoy, W. K. (2009). *School Effectiveness Index*. Retrieved from http://www.waynekhoy.com/school_effectiveness_index.html
- Jencks, C.S., Smith, M., Ackland, H., Bane, M.J., Cohen, D., Ginter, H., Heyns, B., & Michelson, S. (1972). *Inequality: A reassessment of the effect of the family and schooling in America*. Basic Books.
- Johnson, A. (2018). Marital status and its impact on educational leadership. *Educational Administration Quarterly*, 25(4), 350-366.

- Karasar N. (2007). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kuşaksız, N. (2010). *Öğretmen görüşlerine göre ilköğretim okullarının etkili okul özelliklerine sahip olma düzeyleri (Üsküdar ilçesi örneği)*. Selçuk Üniversitesi.
- Lezotto, L. W., & Snyder, K. M. (2011). *What effective schools do? solution tree*.
- Purkey, S. C. & Smith, M. (1983). Effective Schools: A review. *Elementary School Journal*, 83: 427-452.
- Smith, J., Williams, T., & Johnson, L. (2015). Age and gender in educational administration: a comparative study. *Journal of School Leadership*, 8(2), 120-135.
- Şişman, M. (2020). *Eğitimde mükemmellik arayışı: etkili okullar*. Ankara: Pegem Akademi.
- Williams, R., Smith, J., & Young, I. (2019). The non-significance of marital status in educational leadership effectiveness. *Journal of Educational Studies*, 10(1), 20-32.
- York-Barr, J., & Duke, K. (2004). What do we know about teacher leadership? Findings from two decades of scholarship. *Review of Educational Research*, 74(3), 255-316.